

tem lahko vidimo, da se je v zadnjih letih povečalo naše zavedanje o ogroženosti nekaterih rastlinskih vrst in potrebo, da jih varujemo.

Vsebinska novost je tudi upoštevanje Gradiva za atlas flore Slovenije (N. Jogan (ur.), 2001), ki je nastal na Centru za kartografijo favne in flore. V Gradivu so sistematično zbrani podatki o razširjenosti rastlinskih taksonov na ozemlju Slovenije. Sicer je način predstavitve razširjenosti rastlin v Mali flori ostal enak kot v prejšnji izdaji, vendar pa daje Gradivo dobro osnovo za objektivizacijo in konkretizacijo informacij. Uporabniki si lahko podrobnejše podatke poiščejo v zgoraj navedenem Gradivu.

Med avtorji 4. izdaje Male flore najdemo številna nova imena, ki pričajo, da je zanimanje za rastline in njihovo prepoznavanje tudi med mlajšo generacijo veliko, med njimi najdemo Boža Frajmana, Simono Strguljc Krajšek, Branko Trčak, Tinko Bačič, Klemna Elerja in Boštjana Surino, ki, z skupaj z uveljavljenimi avtorji prejšnjih izdaj: Andrejem Martinčičem, Tonetom Wraberjem, Nejcem Joganom, Andrejem Podobnikom, Borisom Turkom, Brankom Vrešem, Vlado Ravnikom in Manfredom A. Fischerjem, gradijo kompetentno skupino, ki je uspešno izpeljala začrtano nalogo. Sodelovanje mlajše generacije pa je tudi garancija, da se bo delo na poznavanju slovenske flore še nadaljevalo in lahko pričakujemo nove izdaje, ki bodo še nadgrajevale dosedanje.

Tako Mala flora Slovenije sčasoma prerašča okvire male flore in delno zamenjuje t. i. veliko floro, za katero bi danes, v časih poudarjanja mednarodne relevance znanstvenoraziskovalnega dela, v okviru nacionalnega raziskovalnega programa težko našli mesto.

4. izdajo Male flore Slovenije lahko uvrstimo med pomembne dosežke slovenske botanike. Na velik interes širše strokovne javnosti kaže tudi veliko število v uvodu naštetih posameznikov, ki so s svojim opozarjanjem na napake v 3. izdaji in s podatki o razširjenosti vrst pripomogli k nastajanju pričujoče izdaje. Upamo, da se bo tudi v prihodnje to zanimanje nadaljevalo. Na koncu lahko avtorjem še enkrat čestitamo in pohvalimo njihov prispevek k poznavanju naše naravne dediščine. Prav tako pa ga priporočamo za uporabo vsem: ljubiteljem narave, študentom in tistim, ki jim predstavlja poznavanje rastlin osnovo za strokovno in znanstveno delo.

ANDRAŽ ČARNI

Peter Skoberne, 2007: Zavarovane rastline Slovenije. Žepni vodnik iz zbirke Narava na dlani. Mladinska knjiga, Ljubljana, 116 pp.

Mladinska knjiga iz Ljubljane je letos v svoji zbirki Narava na dlani izdala žepni vodnik Petra Skoberneta o zavarovanih rastlinah Slovenije. Priročnik je namenjen širokemu krogu ljubiteljev rastlin in narave in bo nedvomno pritegnil, podučil in pomagal veliko bralcem. Zelo koristen pa je, tako sem ocenil, že ko sem ga bežno prelistal, tudi nam, ki botaniki in rastlinam posvečamo veliko svojega službenega (in) ali prostega časa. Jamstvo za kakovost in berljivost dela je avtor, doc. dr. Peter Skoberne, saj se rastlinam in njihovem varstvu poklicno posveča že skoraj tri desetletja. Na tem področju je najbrž zdaj naš največji poznavalec, ob tem pa slovi kot izvrsten poljudnoznanstveni pisec in fotograf. Poučna, vsaj zame, ki imam na tem področju zelo luknjičavo znanje, so uvodna poglavja: Zakaj nekaterih rastlin ne smemo

trgati, Zgodovina varstva rastlin na Slovenskem, Mednarodno varovane vrste in Uredba o zavarovanih prostoživečih rastlinskih vrstah (2004), kjer je strnjeno povzeto vse, kar pravzaprav moramo vedeti vsi tisti, ki rastline v naravi ne samo občudujemo in fotografiramo, temveč jih včasih tudi (z različnimi nameni) nabiramo. Sledi predstavitev zavarovanih rastlin. Avtor nam na str. 9 zapiše, da jih je skupno 205. Ta številka se, domnevam, spreminja, saj so zavarovani tudi celi rodovi (npr. vse lilije, perunike, kosmatinci) in cela družina (kukavičevke) in odkritje uspevanja nove vrste iz teh rodov ali iz te družine na našem ozemlju najbrž pomeni njeno povečanje. Osrednji del knjižice začenjajo opisi zavarovanih mahov in lišajev (tu niso predstavljene posamezne vrste, avtor jih vseeno nekaj našteje), nadaljujejo pa opisi zavarovanih praprotnic. Semenke si sledijo po abecednem redu latinskih imen družin. Pri vsakem zavarovanem taksonu je napisano leto prvega zavarovanja, opomba, če za rastlino veljajo posebne izjeme ali pravila (razne omejitve pri nabiranju, ohranjanje njihovih življenjskih prostorov), poljuden morfološki opis, čas cvetenja, oznaka ogroženosti, rastišča in razširjenosti v Sloveniji. Širok rob na vsaki strani je namenjen fotografijam in risbam, prav tako rubriki Zanimivosti. V njej je o zavarovanem taksonu (vrsti, rodu, družini) z nekoliko manjšimi črkami napisana kakšna biološka posebnost ali zanimivost. Vsekakor je to enako vredno branja kot ostalo besedilo. Kakovostnim rastlinskim posnetkom (največ je avtorjevih, prispevali pa so jih tudi drugi botaniki in fotografi) ni ravno odmerjeno veliko prostora, vendar je izbor skrben in posnetki zelo nazorni. Nekaj vrst ni bilo moč posneti v naravi, predstavljene so z risbo ali s herbarijsko polo. Avtor pri nomenklaturi sledi tretji izdaji Male flore Slovenije (MARTINČIČ & al. 1999).

Ob teh strnjenih, v lepem jeziku izpisanih portretih naših zavarovanih rastlin imam pri prvem in hitrem branju le nekaj drobnih opomb. Sam bi, kljub drugačni rabi v Mali flori Slovenije, dal pri nekaterih slovenskih imenih rastlin prednost veliki začetnici, torej Zoisova zvončica in ne zoisova zvončica, Froelichov svišč, Tommasinijeva popkoresa, Blagajev volčin ipd. Slovensko ime za vrsto *Adiantum capillus-veneris* (str. 17) po MFS je venerini lasci (in ne venerini lasci), med njenimi nahajališči pa bi bilo mogoče navesti tudi Julijske Alpe (Grahovo ob Bači, novo, le na spletu že precej časa objavljeno nahajališče je tudi pod Krnom – Daniel Rojšek, spletna stran: dar.zrsvn.si). Rumena maslenica (*Hemerocallis lilioasphodelus*, str. 27) uspeva tudi v alpskem območju (v posoškem delu Julijskih Alp: Breginjski kot, dolina Učje). Naša največja znamenitost, hladnikovka (*Hladnikia pastinacifolia*, str. 30) raste tudi na severnem (in ne samo na južnem) robu Trnovskega gozda. Bodika (*Ilex aquifolium*, str. 31) ima posamezna nahajališča tudi v alpskem območju (posoški del Julijskih Alp). Šopasti repušnik (*Physoplexis comosa*, str. 44) dobimo v Julijskih Alpah tudi v dolini Trente (dolina Belega potoka) in v Breginjskem kotu (Plazi). Zimzeleni gornik (*Arctostaphylos uva-ursi*, str. 60) raste tudi v Trnovskem gozdu. Pri panonskem svišču (*Gentiana pannonica*, str. 68) kot zanimivost avtor navaja, da ga je J. A. Scopoli odkril in opisal na Ratitovcu. To je pomota, saj je klasično nahajališče Porezen (glej tudi WRABER 1990: 46). Pri rimski belevalovki (*Bellevalia romana*, str. 75) bi bilo treba omeniti nahajališče na Goriškem, ki ga je pred nekaj leti odkril Gabrijel SELJAK (2001). Idrijski jeglič (*Primula x venusta*, str. 100) ni razširjen samo v okolici Idrije (Jelenk) temveč tu in tam tudi na severnem robu Trnovskega gozda nad Trebušo in Čepovansko dolini. Med kosmatinci (*Pulsatilla*, str. 104–105) bi bilo koristno naštetih še spomladanskega (*Pulsatilla vernalis*). Zdaj je to najbrž najbolj redek kosmatinec v Sloveniji in nedvomno tudi sodi med naše zavarovane rastline. Peter Skoberne je bil celo eden izmed botrov (določevalec) pri seznanjanju naravoslovne javnosti z najdo tega kosmatinca

na planini Ovčarija v Bohinju (VEBER 2006). Pri nahajališčih Blagajevega volčina (*Daphne blagayana*, str. 109) bi lahko omenili še Idrijo, saj je v njeni okolici že starim botanikom znano, a po dolgih letih pred nedavnim ponovno potrjeno nahajališče (PRAPROTNIK 2004: 24).

Žepni vodnik Petra Skobernet Zavarovane rastline Slovenije je lična, strokovno neoporečno in jezikovno vsečno napisana in skrbno oblikovana knjižica, ki jo toplo priporočam vsem botanikom in avtorju za nemajhen trud pri njeni pripravi in natisu iskreno čestitam, priznanje pa velja tudi oblikovalcu in tehničnemu uredniku Marku Prahu, založbi Mladinska knjiga in urednici zbirke Narava na dlani Andreji Peček.

Literatura

- MARTINČIČ, A., T. WRABER, N. JOGAN, V. RAVNIK, A. PODOBNIK, B. TURK, B. VREŠ, 1999: Mala flora Slovenije. Ključ za določanje praprotnic in semenk. Tehniška založba Slovenije, Ljubljana, 845 pp.
- PRAPROTNIK, N., 2004: Blagajev volčin – naša botanična znamenitost. Prirodoslovni muzej Slovenije, Ljubljana, 65 pp.
- SELJAK, G., 2001: Rimska bevalovka (*Bellevalia romana*) tudi na Goriškem. Proteus (Ljubljana) 64 (2): 88–89.
- VEBER, I., 2006: Spomladanski kosmatinec. Proteus (Ljubljana) 68 (9–10): 456.
- WRABER, T., 1990: Sto znamenitih rastlin na Slovenskem. Prešernova družba, Ljubljana. 239 pp.

IGOR DAKSKOBLER